

Kirkollishallituksen istunto 12.10.2026

Esityslista nro 10/2026

Aika: 12.10.2026 klo 13.30
Paikka: Arkkipiispan kanslia, Liisankatu 29 A 13, 4. krs, Helsinki
Läsnä: Arkkipiispa **Elia** (puheenjohtaja), metropoliitta **Arseni**, piispa **Sergei**,
rovasti **Mikko Sidoroff**, **Ritva Bly**, **Tanja Leskinen**, **Peter Saramo**

Esittelijät: Palvelukeskuksen johtaja **Jari Rönkkö**, palvelukeskuksen lakimies **Jouni Heino**, kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattori **Sari Vatanen**,
talouspäällikkö **Henna Mynttinen**

Sihteeri: Jouni Heino

Puheenjohtaja

§ 129

Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avaa kokouksen, pidetään alkuhartaus.

Puheenjohtaja

§ 130

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Esitys:
Kokous todetaan laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi

Puheenjohtaja

§ 131

Pöytäkirjan tarkastajat

Esitys:

Pöytäkirjantarkastajiksi ehdotetaan valittavaksi metropoliitta Arseni ja Tanja Leskinen.

Puheenjohtaja

§ 132

Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen

Taustaa:

Kirkollishallituksen jäsenille on lähetetty esityslista 10/2026 5.10.2026.

Päätös:

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 133

Keskushallinnon ja palvelukeskustoiminnan arviointi ja uudistamisen valmistelu

Taustaa:

Kirkon keskushallinnon ja palvelukeskustoiminnan ulkoisen arvioinnin kohteena on ollut kirkollishallituksen toimivaltaan kuuluvien hallinnollisten, toiminnallisten ja taloudellisten tehtävien organisointi sekä palvelukeskuksen kyky tukea kirkon päätöksentekoa, johtamista ja kyky tuottaa seurakunnille palveluita. Arvioinnissa on tarkasteltu henkilöstö- ja lakipalveluja, talouspalveluja, keskusrekisteriä, kiinteistöpalveluja, kasvatus- ja koulutuspalveluja sekä viestintä- ja julkaisupalveluja. Tavoitteena on ollut tuottaa riippumaton kokonaisarvio nykytilasta sekä tunnistaa konkreettisia kehittämis- ja uudistamistarpeita.

Arviointi on perustunut laajaan aineistoon. Siinä on hyödynnetty kirkon toimintaa koskevia asiakirjoja ja talousaineistoja, toteutettu 30 henkilön haastattelut sekä sähköinen kysely, johon saatiin 40 vastausta. Aineistossa ovat siten olleet mukana myös seurakuntien näkemykset palvelukeskuksen toiminnasta ja palvelujen vastaavuudesta niiden tarpeisiin.

Arvioinnin keskeinen johtopäätös on, että kirkon yhteisten hallinto- ja asiantuntijapalvelujen keskittäminen on ollut perusteltua. Yhteiset palvelut ovat vähentäneet erityisesti pienten seurakuntien tarvetta ylläpitää omaa hallinnollista erityisosaamista, yhdenmukaistaneet toimintatapoja sekä vahvistaneet talouden seurantaa ja sisäistä valvontaa. Raportissa ei esitetä yhteisten palvelujen mallin purkamista, vaan sen johtamisen, palvelurakenteen ja toimintatapojen kehittämistä.

Raportissa esitetään viisi laajaa suosituskokonaisuutta. Ne koskevat kirkon yhteisen hallinnon johtamisen, vastuiden ja palvelumallin selkeyttämistä, yhtenäisten henkilöstö- ja tietohallinnon rakenteiden muodostamista, taloushallinnon prosessien ja tietopohjan kehittämistä, kriittisten asiantuntijapalvelujen toimintavarmuuden vahvistamista sekä tuotantotapaa ja organisaatorakennetta koskevien ratkaisujen vaihteista toteuttamista.

Liite 133. Liite julkaistaan kirkollishallituksen kokouksen jälkeen.

Esitys:

Kirkollishallitus merkitsee keskushallinnon ja palvelukeskustoiminnan arviointia ja uudistamisen valmistelua koskevan raportin tiedoksi ja lähettää sen kirkolliskokoukselle.

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että vuonna 2027 laaditaan palvelukeskuksen kehittämissuunnitelma raportissa esitettyjen huomioiden ja suositusten pohjalta.

Perustelut:

Ulkoinen arviointi antaa kokonaiskuvan keskushallinnon ja palvelukeskuksen nykytilasta, toiminnan vahvuuksista sekä keskeisistä kehittämistarpeista. Raportin perusteella palvelukeskuksen asiantuntijaosaaminen on kokonaisuutena vahvaa, mutta toimintaan liittyy henkilöriippuvuutta ja kehittämiskapasiteetti on rajallinen. Kehittämistarpeita on tunnistettu erityisesti vastuiden ja toimintaketjujen selkeydessä, henkilöstö- ja tietohallinnossa sekä taloushallinnon prosessien digitalisoinnissa, automatisoinnissa ja tietopohjan vahvistamisessa.

Osa raportissa esiin nostetuista kehittämistarpeista on jo tunnistettu kirkon omassa toiminnassa, ja niitä koskeva kehittämistyö on käynnissä. Raportti muodostaa kuitenkin perustellun kokonaisuuden, jonka pohjalta yksittäiset kehittämistoimenpiteet voidaan koota vuonna 2027 laadittavaksi palvelukeskuksen kehittämissuunnitelmaksi. Kehittämissuunnitelmassa voidaan määritellä toimenpiteiden tavoitteet, keskinäinen järjestys, vastuut ja toteuttamisen aikataulu.

Seurakunnilta saatu palaute antaa palvelukeskuksen toiminnasta kokonaisuutena varsin myönteisen kuvan. Lähes kaikki arviointiin osallistuneet seurakuntien edustajat pitivät asiointia palvelukeskuksen kanssa sujuvana. Vastaajista 76 prosenttia arvioi nykyisen palveluvalikoiman vastaavan seurakunnan tarpeita ja 70 prosenttia piti palvelukeskuksen asiantuntemusta riittävänä tarpeisiin nähden. Kehittämistarvetta nähtiin erityisesti toiminnan ennakoivuudessa: 35 prosenttia vastaajista arvioi, ettei toiminta ole riittävän ennakoivaa. Raportin kyselyä kuvaava kaavio osoittaa samalla, että palvelukokemus ei ole

kaikilta osin yhdenmukainen, vaan esimerkiksi vuoropuhelussa, palautteen hyödyntämisessä ja työnjaon selkeydessä on kehittämistarpeita.

Palvelualueista erityisesti taloustoimisto ja keskusrekisteri saavat raportissa kokonaisuutena myönteisimmät arviot. Taloustoimistossa seurakunnat arvostavat nimettyjä yhteyshenkilöitä, yhteydenoton helppoutta sekä henkilöstön kirkon ja seurakuntien erityispiirteiden tuntemusta. Keskitetyn taloushallinnon arvioidaan myös vähentäneen seurakuntien hallinnollista kuormaa. Samalla raportissa tunnistetaan järjestelmiin, manuaalisiin työvaiheisiin ja raportointiin liittyviä kehittämistarpeita. Taloustoimiston ja keskusrekisterin myönteinen palvelukokemus käy ilmi myös palvelualuekohtaisesta tarkastelusta.

Palvelukeskus muodostaa käytännössä kirkon yhteisen hallinnon keskeisen valmistelija- ja asiantuntijaresurssin ja tukee kirkollishallituksen lisäksi myös piispojen ja piispainkokouksen tehtäviä. Arvioinnin mukaan palvelukeskus kykenee pääosin tuottamaan päätöksenteossa tarvittavaa asiantuntijatietoa. Valmisteluorganisaation pieni henkilöstömäärä tekee toiminnasta kuitenkin haavoittuvaa, sillä samat asiantuntijat osallistuvat päätösasioiden valmisteluun, seurakuntien neuvontaan sekä oman vastualueensa operatiivisiin ja kehittämistehtäviin.

Kehittämistarpeet liittyvät erityisesti valmistelun, päätöksenteon, asiantuntijatuen, toimenpanon ja seurannan muodostaman kokonaisuuden sekä eri toimijoiden välisten käytännön rajapintojen selkeyttämiseen. Raportin mukaan kyse ei ensisijaisesti ole säädöksissä määriteltyjen toimivaltuuksien muuttamisesta, vaan käytännön vastuiden, toimintaketjujen ja toimintatapojen selkeyttämisestä. Päätösvalmistelussa tulee vahvistaa käytäntöjä, joilla asian toimivalta, toteuttamiskelpoisuus, keskeiset vaikutukset, tarvittavat resurssit ja toimenpanovastuu tunnistetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Samalla päätöksenteon dokumentointia, tiedoksiantoa ja muutoksenhakuohjeita tulee yhdenmukaistaa siten, että päätöksenteon kulku ja päätösten oikeusvaikutukset ovat yksiselitteisesti jäljitettävissä.

Raportin keskeinen johtopäätös on, että kehittämistyössä tulee edetä vaiheittain. Ennen merkittäviä palvelujen tuotantotapaa, henkilöstöä tai palvelukeskuksen organisatorista asemaa koskevia ratkaisuja tulee määritellä yhteisten palvelujen tavoitela, vahvistaa yhteisiä prosesseja ja rakenteita sekä parantaa päätöksenteon pohjana olevaa tietoa. Tämän jälkeen voidaan arvioida palvelukohtaisesti oman tuotannon, yhteistyön ja ulkopuolisten palvelujen tarkoituksenmukaisuutta sekä palvelukeskuksen organisatorista asemaa.

Vuonna 2027 laadittava kehittämissuunnitelma mahdollistaa raportin suositusten käsittelemisen yhtenä kokonaisuutena ja niiden toteuttamisen hallitusti ja vaiheittain. Näin kehittämistyössä voidaan säilyttää nykyisen toimintamallin tunnistetut vahvuudet ja samalla kohdentaa toimenpiteet niihin prosesseihin, rakenteisiin ja palveluihin, joissa arvioinnin perusteella on selkeimmät kehittämistarpeet.

Arvioinnin perusteella kirkon yhteisten hallinto- ja asiantuntijapalvelujen keskittäminen on ollut perusteltua, eikä arvioinnissa ole noussut esiin tarvetta purkaa yhteisten palvelujen mallia. Kehittämistarpeet kohdistuvat ensisijaisesti johtamisen, vastuiden, palvelurakenteen, prosessien ja toimintatapojen selkeyttämiseen sekä palvelujen toimintavarmuuden vahvistamiseen. Palvelujen tuotantotapaa tai palvelukeskuksen organisatorista asemaa koskevat ratkaisut kuuluvat uudistamisen myöhempiin vaiheisiin. Ennen niitä tulee määritellä yhteisten palvelujen tavoitetila, palvelutasot, vastuut ja kirkon omassa organisaatiossa tarvittava osaaminen sekä vahvistaa päätöksenteon ja palvelutuotannon edellyttämää tietopohjaa.

Päätös:

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 134

Kirkolliskokousaloite keskusrahastomaksun pienentämisestä sekä keskitetystä taloushallinnosta luopumisesta

Taustaa:

Kirkolliskokoukselle on tehty aloite, jossa esitetään seurakuntien maksaman keskusrahastomaksun alentamista vastaamaan aloitteen tekijöiden näkemystä palvelukeskuksen seurakunnille tuottamasta palvelutasosta. Samalla aloitteessa esitetään, että seurakuntien velvoite hankkia erityisesti taloushallinnon palveluita palvelukeskuksesta muutettaisiin vapaaehtoiseksi siltä osin kuin kyse ei ole lakisääteisistä palveluista. Aloitteen mukaan keskitettyyn palvelutuotantoon siirtymisen yhteydessä tavoiteltu palvelutaso ei ole kaikilta osin toteutunut. **Liite 134 a.**

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 37 §:n mukaan kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka tuloja käytetään kirkolliskokouksen vahvistaman talousarvion rajoissa kirkon yhteisen hallinnon menoihin, hiippakuntien menoihin, muiden kirkon yhteisten tehtävien hoitamiseen, eläkkeisiin ja perhe-eläkkeisiin, seurakuntien, luostareiden ja kirkon tehtävää edistävien yhteisöjen tukemiseen sekä muiden lakiin ja sitoumuksiin perustuvien kirkon menojen suorittamiseen. Keskusrahastomaksua ei siten kerätä yksinomaan palvelukeskuksen toiminnan rahoittamiseen, vaan sillä rahoitetaan kirkolliskokouksen hyväksymän talousarvion mukaisesti laajasti kirkon yhteisiä tehtäviä, toimintaa ja velvoitteita.

Aloitteessa viitataan vuosina 2019 ja 2020 tehtyihin päätöksiin keskusrahastomaksun määräytymisperusteen korottamisesta. Aloitteessa todetaan, että määräytymisperusteen nostettiin ensin 0,22 prosentista 0,24 prosenttiin ja tämän jälkeen 0,30 prosenttiin. Aloitteen mukaan jälkimmäinen korotus merkitsee vuonna 2026 noin 600 000 euroa, ja

korotus liitetään aloitteessa palvelukeskuksen rahoittamiseen. Lisäksi aloitteessa kiinnitetään huomiota keskusrahaston taloussuunnittelussa esitettyihin ylijäämiin.

Kirkolliskokouksen vuosien 2019 ja 2020 päätösten perusteella keskusrahastomaksun korotusten tausta on kuitenkin tätä laajempi. Tätä edeltävä keskusrahastomaksun muutos tapahtui vuonna 2009. Vuoden 2019 kirkolliskokouksen päätöksessä keskusrahastomaksun määräytymisperusteen korottaminen 0,22 prosentista 0,24 prosenttiin perustui yleiseen kustannuskehitykseen. Samalla todettiin, että suunnitelmavuosien 2021–2022 määräytymisperustetta ei muuteta ennen kuin muun muassa kiinteistöhallintoa ja yhteistä lehteä koskeva arviointi, päätökset ja tarkemmat kustannusarviot ovat valmistuneet.

Vuoden 2020 kirkolliskokouksessa päätettiin korottaa keskusrahastomaksun määräytymisperuste 0,24 prosentista 0,30 prosenttiin vuoden 2021 alusta. Korotuksella päätettiin kattaa kirkon yhteisen lehden julkaiseminen 250 000 eurolla, taloustoimiston peruspalvelut 260 000 eurolla, jotka aikaisemmin laskutettiin seurakunnilta. Sekä seurakunnille tarjottavat vapaaehtoistyö- ja kiinteistöpalvelut 30 000 eurolla. Keskusrahastomaksuun sisältyvistä palveluista ei tarvitse periä arvonlisäveroa. Kirkolliskokouksen päätöksen perusteella korotuksesta noin 46 prosenttia kohdistui yhteiseen lehteen, noin 48 prosenttia taloustoimiston peruspalveluihin ja noin 6 prosenttia vapaaehtoistyö- ja kiinteistöpalveluihin.

Kirkon yhteisen Aamun Koitto -lehden ilmestymiskertojen määrää on sittemmin jouduttu vähentämään. Vähentäminen on johtunut lehden tuottamis- ja jakelukustannusten voimakkaasta noususta. Lehden kustannuksia on tämän vuoksi sopeutettu siten, että Aamun Koiton tuottamisesta aiheutuvat kustannukset vastaavat vuonna 2021 voimaan tulleen keskusrahastomaksun yhteydessä lehden julkaisemiseen määriteltä rahoitustasoa.

Vuoden 2020 päätöksen yhteydessä todettiin lisäksi nimenomaisesti, että vuoden 2019 korotus perustui yleiseen kustannuskehitykseen ja vuoden 2020 korotus kirkolliskokouksen linjaukseen asiantuntijapalvelujen keskittämisestä palvelukeskukseen. Samalla varauduttiin koko kirkon yhteisen verkko- ja printtilehden julkaisemiseen.

Esitys:

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että kirkolliskokous hylkää aloitteen keskusrahastomaksun pienentämisestä sekä keskitetystä taloushallinnosta luopumisesta. Kirkollishallitus toteaa samalla, että keskusrahaston tilinpäätöksen mahdollisen ylijäämän tasaamista koskeva valmistelu on käynnissä ja että palvelukeskuksen, erityisesti sen tuottamien taloushallinnon palvelujen, toimivuutta arvioidaan kirkolliskokouksen päätöksen mukaisessa ulkoisessa arvioinnissa.

Perustelut:

Aloitteessa esitettyä tulkintaa siitä, että keskusrahastomaksun korotus olisi kokonaisuudessaan tehty palvelukeskuksen tai sen taloustoimiston rahoittamiseksi, ei

voida pitää vuosien 2019 ja 2020 kirkolliskokouspäätösten perusteella oikeana. Vuoden 2019 korotus perustui yleiseen kustannuskehitykseen. Vuonna 2020 päätetyn korotuksen tarkoituksena oli puolestaan rahoittaa useita koko kirkkoa ja seurakuntia palvelevia toimintoja, joista taloustoimiston peruspalvelut muodostivat noin 48 prosenttia.

Merkittävä osa vuoden 2020 korotuksesta, noin 46 prosenttia, kohdistettiin kirkon yhteisen lehden julkaisemiseen. Kirkon yhteinen lehti Aamun Koitto palvelee seurakuntia ja niiden jäseniä ja on osa kirkon yhteistä viestintää. Yhteiseen lehteen siirtymisen yhteydessä seurakunnat luopuivat omien lehtiensä julkaisemisesta, jolloin niiden omasta taloudesta jäivät pois näistä aiheutuneet kustannukset. Näin ollen myöskään yhteisen lehden rahoittamiseen kohdistettua osuutta keskusrahastomaksun korotuksesta ei ole perusteltua tarkastella palvelukeskuksen omaan toimintaan kohdistuvana rahoituksena.

Aamun Koiton ilmestymiskertojen vähentäminen ei myöskään sellaisenaan osoita, että vuonna 2020 päätetty yhteisen lehden palvelutaso olisi jäänyt toteutumatta. Lehden tuotanto- ja jakelukustannukset ovat nousseet voimakkaasti, minkä vuoksi toimintaa on jouduttu sopeuttamaan käytettävissä olevaan rahoitukseen. Lehden kustannukset on sopeutettu vuonna 2021 voimaan tulleen keskusrahastomaksun yhteydessä määritellylle rahoitustasolle.

Myös taloushallinnon palvelujen keskittämistä on arvioitava kokonaisuutena. Keskittämisen myötä seurakuntien ei enää tarvinnut vastaavassa laajuudessa hankkia taloushallinnon peruspalveluita ulkopuolisilta palveluntuottajilta tai taloustoimistoilta, jolloin näihin palveluihin aikaisemmin seurakuntien omasta taloudesta kohdistuneet kustannukset poistuivat. Keskusrahastomaksun muutosta ei siten voida tarkastella erillään niistä kustannuksista, joita seurakunnille aiheutui ennen palvelujen keskittämistä.

Aloitteessa esitetään myös, että keskusrahaston taloussuunnittelussa on varauduttu ylijäämäisiin talousarvioihin ja että seurakunnilta perittävien keskusrahastomaksujen korotusta ei tulisi käyttää keskusrahaston ylijäämän kasvattamiseen. Tämä on aiheellinen huomio. Keskusrahaston talouden suunnittelussa on perusteltua pyrkiä siihen, että seurakunnilta kerättävien maksujen taso vastaa pitkällä aikavälillä keskusrahaston tehtävistä ja kirkolliskokouksen päättämistä yhteisistä palveluista aiheutuvaa rahoitustarvetta. Valmistelu tilinpäätösten mahdollisten ylijäämien tasaamiseksi on käynnistynyt, minkä vuoksi asiaa ei ole tarkoituksenmukaista ratkaista aloitteessa esitetyllä yksittäisellä keskusrahastomaksun alentamisella.

Aloitteessa esitetään lisäksi johtopäätöksiä keskitetysti tuotettujen taloushallinnon palvelujen toteutumisesta ja laadusta. Aloitteen mukaan vuonna 2020 korotuksen perusteina olleet yhteisten palvelujen parannukset eivät ole toteutuneet, ovat peruuntuneet tai eivät ole toteutuneet laadultaan tyydyttävästi. Tämän perusteella aloitteessa esitetään keskitetystä palvelumallista osittaista luopumista ja siirtymistä seurakuntakohtaisiin palvelusopimuksiin.

Vuoden 2025 kirkolliskokous on kuitenkin päättänyt palvelukeskuksen ulkoisesta arvioinnista. Kirkollishallitus on päätöksen toimeenpanemiseksi valinnut arvioinnin toteuttajaksi Owl Group Oy:n. Ulkoisessa arvioinnissa tarkastellaan erityisesti palvelukeskuksen seurakunnille tuottamia taloushallinnon palveluita ja niiden toimivuutta.

Keskusrahastomaksun tasoa, keskusrahaston talouden tasapainoa sekä palvelukeskuksen tuottamien palvelujen tarkoituksenmukaisuutta on perusteltua arvioida osana kirkon talouden ja palvelurakenteen kokonaisuutta. Mahdollisten muutosten tulee perustua ajantasaiseen tietoon palvelujen kustannuksista, laadusta ja vaikuttavuudesta sekä ulkoisen arvioinnin tuloksiin. Tässä vaiheessa ei ole riittäviä perusteita tehdä aloitteessa esitettyä muutosta keskusrahastomaksuun tai luopua keskitetyn taloushallinnon järjestämismallista.

Liitteet: Ote kirkolliskokousten vuosien 2019 ja 2020 päätöksistä ja kirkon vuoden 2025 kulujen kattaminen eri tulolähteillä. **Liitteet 134 b-c.**

Päätös:

Kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattorin esittely

§ 135

Diakoniatyöryhmän raportti

Taustaa:

Kirkolliskokous päätti vuonna 2025 diakoniatyön järjestämistä koskevan selvityksen laatimisesta. Työryhmän tehtävänä oli luoda pohja valtakunnallisesti toimivalle diakoniatyölle kirkon vuosien 2026–2030 tavoite- ja toimintasuunnitelman mukaisesti.

Suomen ortodoksisessa kirkossa diakonia kuuluu kirkon perustehtäviin ja on siten kirkkoa velvoittava tehtävä. Raportissa diakonia ymmärretään kokonaisvaltaisena palveluna: siihen kuuluvat lähimmäisen käytännöllinen auttaminen, hengellinen ja henkinen tuki, yhteisöllisyys sekä vastuu oikeudenmukaisuudesta ja luomakunnasta. Lähtökohtana on ajatus, että jumalanpalveluksessa syntyvä yhteys jatkuu lähimmäisen palvelemisena arjessa.

Diakoniatyötä tehdään seurakunnissa jo monin tavoin. Toimintaan kuuluu esimerkiksi ystävätoimintaa, ruoka-apua, keskusteluapua, sururyhmiä, kotoutumisen tukemista ja taloudellista apua. Filantropia ry tekee kansainvälistä diakoniaa ja tukee myös kotimaan toimintaa. Pyhien Sergein ja Hermanin veljeskunnan tiistaiseurat tarjoavat kohtaamisen sekä henkisen ja hengellisen tuen paikkoja.

Raportin mukaan työn vahva riippuvuus vapaaehtoisista tekee toiminnasta paikoin haavoittuvaa. Palkattuja kokoaikaisia diakoniatyöntekijöitä on vain Helsingissä ja Joensuussa. Muualla vastuu on usein muiden tehtävien ohessa, eikä suunnitteluun,

vapaaehtoisten ohjaamiseen tai ennaltaehkäisevään työhön välttämättä ole riittävästi aikaa. Erityisesti pienissä ja maantieteellisesti laajoissa seurakunnissa avun saavutettavuus ja toiminnan jatkuvuus voivat kärsiä. Työryhmä pitää tarpeellisina myös yhteisiä käytäntöjä muun muassa vapaaehtoisten perehdytykseen, vastuunjakoon, vaihteluun, turvallisuuteen ja avustusten myöntämiseen. Tavoitteena on vahvistaa jo tehtävää työtä ja tehdä sen toteuttamisesta suunnitelmallisempaa eri puolilla kirkkoa. **Liite 135.**

Keskeiset toimeenpantaviksi ehdotetut asiat

1. **Valtakunnallinen koordinointi.** Työryhmä ehdottaa kokoaikaista diakoniakoordinaattoria Filantropia ry:n alaisuuteen sekä koordinaattorin tueksi ohjausryhmää, jossa olisivat edustettuina hiippakunnat ja Filantropia. Koordinaattori tukisi seurakuntia, kokoaisi käytäntöjä ja valmistelisi seurakuntien käyttöön diakoniakäsikirjan. Tehtävä voitaisiin aloittaa esimerkiksi nelivuotisella erillisrahoitteisella hankkeella vuodesta 2028; tavoitteena olisi sen vakinaistaminen. Hankkeen aikana tehtäisiin ulkopuolinen arviointi.
2. **Selkeät vastuut seurakunnissa.** Diakoniatyölle nimettäisiin vastuulliset työntekijät ja heidän tuekseen vastuuvapaaehtoisia sekä tarvittaessa diakoniatiimejä. Työntekijöiden tehtävät ja niihin varattu työaika määriteltäisiin. Työryhmä ehdottaa myös, että jotkin suuremmat seurakunnat harkitsevat palkattua diakoniatyöntekijää joko yksin tai alueellisena yhteistyönä. Käytännön päätöksenteko ja järjestämisvastuu säilyisivät seurakunnissa.
3. **Vapaaehtoisten koulutus ja tuki.** Seurakunnat kutsuisivat mukaan eri elämäntilanteissa olevia ihmisiä ja tarjoaisivat heille sopivia tehtäviä. Rekrytointia, perehdytystä, ohjausta, turvallisuutta ja jaksamisen tukea kehitettäisiin yhteisten aineistojen avulla. Diakoniaa ehdotetaan vahvistettavaksi myös kirkon työntekijöiden ja tulevien työntekijöiden koulutuksessa.
4. **Avun ja kohtaamisen vahvistaminen.** Seurakunnat kehittäisivät paikallisten tarpeiden mukaan helposti saavutettavaa toimintaa, kuten kirkkokahveja, yhteisiä aterioidia, ruokajakelua ja erilaisia ryhmiä. Köyhyyden, yksinäisyyden, syrjäytymisen tai kotoutumisen vuoksi tukea tarvitseville tarjottaisiin käytännön apua, keskustelua, vertaistukea ja palveluohjausta. Avun kohdentamiselle laadittaisiin yhteiset, luottamuksellisuutta ja tietosuoja koskevat periaatteet.
5. **Saavutettavuus, viestintä ja seuranta.** Raportti ehdottaa diakoniaosiota kirkon verkkosivuille, materiaalipankkia sekä parempaa tietoa siitä, mistä apua saa. Tavoitteena on, että vähintään hiippakuntatasolla olisi päivittäin tavoitettavissa diakonissa asioissa ohjaava henkilö. Esteettömyyttä tarkasteltaisiin tiloissa, toiminnassa ja viestinnässä. Työn toteutumista seurattaisiin palautteen, tilastojen ja kirkon barometrin avulla.

6. **Yhteistyö ja globaali vastuu.** Seurakuntien, järjestöjen ja muiden paikallisten toimijoiden yhteistyötä lisättäisiin, myös ekumeenisesti. Filantropian kanssa tehtävä yhteistyö yhdistäisi paikallista ja kansainvälistä diakoniaa esimerkiksi paikallispiirien, viestinnän, keräysten ja vapaaehtoistoiminnan kautta.

Työryhmä esittää ohjelmaa vuosille 2026–2030 *rullaavana strategiana*: sitä tarkennettaisiin kokemusten ja paikallisten tarpeiden perusteella, ja etenemisestä raportoitaisiin vuosittain. Raportti nostaa ratkaiseviksi edellytyksiksi kirkon ja seurakuntien sitoutumisen sekä riittävät henkilöstö- ja talousresurssit. Ehdotusten toteuttaminen vaatii siten vielä erillisiä päätöksiä esimerkiksi koordinaattorin tehtävästä, rahoituksesta ja seurakuntien käytännön järjestelyistä.

Esitys:

Kirkollishallitus kiittää työryhmää ansiokkaasta työskentelystä ja perusteellisesti laaditusta raportista. Diakoniatyöryhmän raportti lähetään kirkolliskokoukselle tiedoksi ja diakoniatyön kehittämistä jatketaan kirkollishallituksen 26.9.2026 tekemän päätöksen (§122) mukaisesti. Kyseisen päätöksen mukaan erillistä diakoniakoordinaattoria ei palkata, vaan koordinointi hoidetaan olemassa olevalla resurssilla, jota vahvistetaan.

Raportin kehittämis ehdotusten jatkovalmistelussa painotetaan nykyisten rakenteiden vahvistamista, vastuiden selkeyttämistä sekä vapaaehtoistoiminnan, koulutuksen ja yhteisten toimintakäytäntöjen kehittämistä. Diakonian ohjausryhmää hyödynnetään kehittämistyössä ja vuoden 2027 diakonian teemavuoden valmistelussa. Ehdotusten toteuttamisedellytyksiä arvioidaan kokonaisuutena ottaen huomioon kirkon ja seurakuntien toiminnalliset tarpeet ja taloudelliset voimavarat.

Perustelut:

Diakoniatyön kehittämistä on perusteltua jatkaa kirkollishallituksen jo päättämän resurssiratkaisun pohjalta vahvistamalla olemassa olevia rakenteita. Kirkon ja seurakuntien taloudellisesti haastavassa tilanteessa tämä on kestävämpi vaihtoehto kuin uuden pysyvän kokoaikaisen tehtävän perustaminen. Raportissa ehdotettu määräaikainen hankerahoitus ei yksin turvaisi koordinaattoritehtävän jatkuvuutta hankekauden jälkeen, ja tehtävän vakinaistaminen edellyttäisi pitkäaikaista sitoutumista uusiin henkilöstömenoihin.

Raportissa tunnistetut kehittämistarpeet koskevat erityisesti työn suunnitelmallisuutta, vastuunjakoa, osaamista ja avun saavutettavuutta. Näihin tarpeisiin voidaan vastata selkeyttämällä nykyisiä tehtäviä ja vastuita sekä kehittämällä yhteisiä toimintakäytäntöjä, perehdytysaineistoja ja koulutusta. Vapaaehtoistoiminnan jatkuvuuden turvaaminen edellyttää selkeää työntekijävastuuta, riittävää perehdytystä ja säännöllistä tukea. Diakonian ohjausryhmä tukee yhteistä suunnittelua, asiantuntemuksen kokoamista ja työn seurantaa sekä vahvistaa seurakuntien ja järjestöjen yhteistyötä.

Seurakuntien koko, maantieteelliset olosuhteet ja käytettävissä olevat voimavarat vaihtelevat. Yhteisiä tavoitteita ja toimintaperiaatteita tulee siksi toteuttaa paikallisiin

tarpeisiin ja edellytyksiin soveltuvilla tavoilla. Erityistä huomiota on perusteltua kiinnittää pienten ja maantieteellisesti laajojen seurakuntien tukemiseen sekä seurakuntien väliseen yhteistyöhön. Näin kehittämistoimet voidaan kohdentaa avun saavutettavuuden ja toiminnan jatkuvuuden kannalta keskeisiin tarpeisiin.

Vaiheittainen eteneminen vastaa raportin ajatusta kokemusten perusteella tarkentuvasta strategiasta. Vuoden 2027 diakonian teemavuosi tarjoaa mahdollisuuden ottaa käyttöön yhteisiä toimintatapoja, koota palautetta ja arvioida niiden toimivuutta. Seurannan perusteella jatkotoimia voidaan kohdentaa todettuihin tarpeisiin ja arvioida mahdollisia lisäresurssien tarpeita. Valittu ratkaisu mahdollistaa siten diakoniatyön tavoitteiden edistämisen taloudellisesti realistisesti ja olemassa olevia voimavaroja tarkoituksenmukaisesti hyödyntäen.

Päätös:

Kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattorin esittely

§ 136

Kirkon toimintavuoden teema

Taustaa:

Sivistysvaliokunnan mietinnössä kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelman vuosille 2026–2030 ytimeksi on määritelty julistus ”Kristus on keskellämmme”. Strategian neljä johtamisen aluetta – hyvinvoivat ja toimivat työyhteisöt, kirkko lähelläsi, vastuullinen toiminta sekä palveleva ja läpinäkyvä hallinto – luovat jatkuvuutta koko strategiakaudelle.

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaan kirkollishallitus vahvistaa vuosittain seuraavan vuoden teeman ja vuosisuunnitelman.

Esitys:

Kirkollishallitus esittää teemaa toteutettavaksi yhden vuoden sijaan kahden vuoden ajan, jotta seurakunnilla on riittävästi aikaa suunnitella ja toteuttaa kehittämistoimia, vakiinnuttaa toimivia käytäntöjä sekä arvioida työn tuloksia. Vuosien 2027 ja 2028 teemaksi esitetään diakoniatyötä. Teemaa toteutetaan vuosittain vahvistettavien vuosisuunnitelmien mukaisesti.

Raportointi tehdyistä teemavuoden toimista toimitaan kirkollishallitukselle toukokuun loppuun mennessä, raportit toimitetaan kirkolliskokousedustajille kirkolliskokousseminaariin ja kirkolliskokoukseen.

Perustelut:

Diakonia ilmentää kirkon tehtävää palvella lähimmäistä ja olla läsnä ihmisten elämän eri vaiheissa. Teeman avulla voidaan vahvistaa seurakuntien valmiuksia tunnistaa avun tarpeita, parantaa työntekijöiden ja avun saavutettavuutta sekä edistää työntekijöiden,

luottamushenkilöiden ja vapaaehtoisten yhteistä vastuuta lähimmäisistä. Esitys vastaa sivistysvaliokunnan perusteluissa esitettyyn tarpeeseen kiinnittää jatkuvaa huomiota diakonia- ja kasvatustyöhön.

Diakoniatyön kehittäminen edellyttää suunnitelmallisuutta, yhteistyötä ja aikaa toimintatapojen vakiinnuttamiseen. Tämän vuoksi esitetään, että teema vahvistetaan yhden vuoden sijaan kahdeksi vuodeksi. Kaksivuotinen teemakausi antaa seurakunnille mahdollisuuden arvioida nykyistä toimintaansa, toteuttaa kehittämistoimia ja seurata niiden vaikutuksia. Kirkolliskokous vahvistaisi edelleen kummankin vuoden vuosisuunnitelman erikseen. Näin säilytetään rullaavan strategian mahdollisuus tarkistaa tavoitteita ja tehdä tarvittavia korjausliikkeitä.

Teeman ja siihen liittyvien toimintasuunnitelmien toteutumista seurataan vuosina 2027 ja 2028 sekä kirkolliskokousseminaarissa että varsinaisessa kirkolliskokouksessa. Kukin hiippakunta toimittaa kumpaankin tilaisuuteen raportin siitä, mitä toimia diakoniatyön teeman toteuttamiseksi on tehty sen alueella. Raporteissa kuvataan seurakuntien tavoitteet, toteutetut toimet, saavutetut tulokset ja havaitut kehittämistarpeet. Raportoinnissa hyödynnetään piispojen ja kirkkoherrojen säännöllisissä kokouksissa sekä seurakuntien työntekijöiltä ja luottamushenkilöiltä saatavaa tietoa. Hiippakuntien raportit kootaan kirkollishallituksen kautta kirkolliskokouksen käsiteltäviksi.

Säännöllinen raportointi mahdollistaa sen, että kirkolliskokous voi seurata teeman toteutumista koko kirkon piirissä, arvioida toimintasuunnitelmien etenemistä ja suunnata tarvittaessa jatkotoimia. Samalla se tukee seurakuntien välistä oppimista ja toimivien käytäntöjen jakamista.

Päätös:

Palvelukeskuksen lakimiehen esittely

§ 137

Kirkollishallituksen esitys Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen (174/2007) 110 §:n muuttamisesta kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain voimaan tuloon liittyen

Taustaa:

Valtiovarainministeriö on päätöksellään 21.3.2024 asettanut ohjelman edesmenneen omaisen asioiden vaivattoman hoidon edistämiseksi (nk. EOAVH-hanke). Ohjelman tavoitteena on varmistaa läheisen kuolemaan liittyvien asioiden sujuva hoitaminen digitalisoimalla tarvittavia asiakirjoja ja edistämällä automaatiota tehostaen viranomaisten prosesseihin ja käsittelyihin liittyviä suoritteita. Ohjelman toimikausi on 5.4.2024–31.12.2027.

Nykyisen hallituksen hallitusohjelman mukaan hallituskauden aikana toteutetaan hankkeita, joilla digitalisoidaan elämäntapahtumien tai yritystapahtumien ympärille kiinnittyvät julkiset ja yksityiset palvelut niin, että ne toimivat saumattomasti yhteen. Yhtenä tällaisena kokonaisuutena turvataan edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito.

Suunniteltu uusi toimintamalli ja todistusten antaminen:

Uuden toimintamallin mukaan perunkirjoitusta varten annettavien sukuselvitysten toimitusmenettely muuttuu siten, että ortodoksinen kirkko luovuttaa perunkirjoitusta ja pesänselvitystä varten tarvittavat tiedot osakasrekisteriin.

Vuoden 2025 kirkolliskokous on hyväksynyt esityksen ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) 74 §:n 1 momentin muuttamisesta kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain valmistelun johdosta. Kuolinpesän osakasrekisteristä annettava laki on tällä hetkellä eduskuntakäsittelyssä. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.2.2027 lukien. Kirkkojärjestykseen on siten tullut ajankohtaiseksi tehdä uudesta lainsäädännöstä johtuvat muutokset virkatodistusten antamista koskeviin OrtKJ 110 §:n säännöksiin.

Nykyiseen säännökseen esitetään lisättäväksi maininnat kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain voimaantulosta aiheutuvista muutoksista kirkonkirjoihin perustuvien todistusten, otteiden ja jäljennösten antamiseen.

Esitys:

Kirkollishallitus esittää, että kirkolliskokous hyväksyy Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen 110 §:n muutosehdotuksen **liitteen 137** mukaisesti.

Kirkollishallitus pyytää lisäksi, että kirkolliskokous antaa sille valtuudet tehdä hyväksytyyn kirkkojärjestyksen muutokseen mahdollisesti tarvittavat teknisluontoiset muutokset kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain säädöstekstin tultua hyväksytyksi.

Perustelut:

Kuolinpesän osakasrekisteristä annettava laki on tällä hetkellä eduskuntakäsittelyssä ja tulee voimaan 1.2.2027 lukien. Tämän vuoksi tarvittavat muutosesitykset ortodoksisen kirkon kirkkojärjestykseen on tehtävä vuoden 2026 kirkolliskokouksessa.

Päätös:

Palvelukeskuksen lakimiehen esittely

§ 138

Lausunto Helsingin hallinto-oikeudelle kirkollishallituksen istunnossaan 27.5.2026 asiakohdalla 67 tekemästä päätöksestä

Taustaa:

Kirkollishallitus on kokouksessaan 27.5.2026 asiakohdalla 67 tekemällään päätöksellä jättänyt tutkimatta Kaj Rosenbergin tekemän oikaisuvaatimuksen seurakunnan kiinteistöstrategian päivityksen valmisteluun liittyvästä kiinteistölautakunnan kokouksessaan 27.4.2026 tekemästä ja myöhemmin itseoikaisuna muuttamasta päätöksestä.

Helsingin hallinto-oikeuden lausuntopyyntö liitteineen sekä Kaj Rosenbergin valitus ovat liitteenä **138 a-g**.

Lausunnon tulee olla hallinto-oikeudessa viimeistään 16.10.2026.

Esitys:

Lausuntoluonnos toimitetaan jäsenille erikseen, koska sen valmistelu on asialistaa lähetettäessä vielä kesken.

Päätös:

Palvelukeskuksen lakimiehen esittely

§ 139

Kirkon keskushallinnon matkustamiskustannusten korvaamisen periaatteet

Taustaa:

Kirkolliskokous on vuonna 2024 kirkollishallituksen esityksen mukaisesti päättänyt, että kirkollishallitus laatii matkustussäännön kirkon keskushallinnolle ja hiippakunnille. Kirkolla on ollut matkustamiseen liittyvää ohjeistusta erillisissä asiakirjoissa, mutta yhtenäistä matkustussääntöä tai -ohjetta ei ole aiemmin laadittu.

Asia oli edellisen kerran esillä kirkollishallituksen kokouksessa 27.5.2026, jolloin laaditusta matkustussääntöluonnoksesta käytiin keskustelua ja annettiin ohjeita jatkovalmistelua varten.

Jatkovalmistelussa ohjetta on lyhennetty ja selkeytetty siten, että matkustamiskustannusten korvaamisen todetaan perustuvan pääsääntöisesti valtion matkustussäännön

määräyksiin. Valtion matkustussääntö on valtionhallinnossa voimassa virka- ja työehtosopimuksena, jota ei ortodoksisessa kirkossa sovelleta. Maksu-perusteiden osalta ohjeessa viitataan tämän vuoksi ortodoksisen kirkon työehtosopimuksen määräyksiin sekä lisäksi kulloinkin voimassa olevaan verohallinnon päätökseen verovapaista matkakustannusten korvauksista.

Matkustamisen ympäristövaikutusten arvioinnin osalta viitataan Suomen ortodoksisen kirkon ympäristöohjeistoon.

Esitys:

Kirkollishallitus vahvistaa kirkon keskushallinnon matkustamiskustannusten korvaamisen periaatteet **liitteen 139** mukaisesti.

Perustelut:

Kirkollishallituksen tehtävänä on OrtL 33 §:n 1 momentin kohdan 4 mukaan huolehtia kirkolliskokouksen päätösten täytäntöönpanosta

Kirkon keskushallinnossa ei ole aikaisemmin ollut yhtenäistä matkustussääntöä tai -ohjetta, vaan ohjeet ovat olleet hajallaan erillisinä asiakirjoina. Yhtenäisten periaatteiden vahvistaminen matkakustannusten korvaamisesta selkeyttää hyvän hallintotavan mukaisesti matkustamiseen liittyviä menettelyjä sekä työntekijöiden että luottamushenkilöiden näkökulmasta.

Päätös:

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 140

Uskonnonopetusavustukset lukuvuodelle 2026–2027

Taustaa:

Uskonnonopetuksen avustamiseen on varattu 58 000 euroa. Avustusten myöntämisen lähtökohtana on erityisesti lähiopetuksena tapahtuvan ortodoksisen uskonnonopetuksen turvaaminen. Kirkollishallitus on aiemmin linjannut, että avustusten myöntämisessä huomioidaan ensisijaisesti oppituntikulut. Matkakuluja ei hyväksytä täysimääräisesti avustuksen perusteeksi.

Hakemuskoosteen perusteella avustusta ovat hakeneet Jyväskylän, Joensuun, Turun, Kuopion, Saimaan, Pohjois-Suomen, Helsingin ja Tampereen ortodoksiset seurakunnat. Avustusta on haettu yhteensä 108 674 euroa.

Hakemusten tiedot ovat seuraavat:

Seurakunta	Oppituntikulut 2025 (arvio)	Matkakulut 2025 (arvio)	Kulut yhteensä	Haettu avustus
Jyväskylä	2 526,00 €	14 345,00 €	18 603,00 €	15 000 €
Joensuu	0,00 €	8 281,09 €	8 281,09 €	5 000 €
Turku	8 754,10 €	2 812,70 €	11 567,10 €	5 000 €
Kuopio	2 945,71 €	8 334,68 €	11 280,39 €	10 000 €
Saimaa	4 087,03 €	7 448,03 €	11 535,06 €	17 000 €
Pohjois- Suomi	13 456,00 €	6 977,00 €	20 433,00 €	25 000 €
Helsinki	20 000 €	0 €	20 000 €	10 000 €
Tampere	1 719,48 €	5 255,41 €	6 974,89 €	4000 €
Yhteensä	53 488,32 €	53 453,91 €	108 674,53	91 000 €

Seurakunta	Myönnetty 2023	Myönnetty 2024	Myönnetty 2025
Helsinki	5 500	5 500	5 500
Joensuu	5 000	5 000	3 000
Saimaa	17 000	10 500	12 000
Jyväskylä	11 000	11 500	11 000
Kuopio	4 500	9 000	9 000
Pohjois-Suomi	5 000	9 000	10 500
Tampere	5 000	2 500	2 000
Turku	5 000	5 000	5 000

Esitys:

Kirkollishallitus myöntää uskonnonopetusavustukset lukuvuodelle 2026–2027 seuraavasti:

Seurakunta	Haettu	Esitetään
Jyväskylä	15 000 €	11 000 €
Joensuu	5 000 €	5 000 €
Turku	5 000 €	5 000 €
Kuopio	10 000 €	5 500 €
Saimaa	17 000 €	8 000 €

Pohjois-Suomi	25 000 €	14 000 €
Helsinki	10 000 €	5 500 €
Tampere	4 000 €	4 000 €
Yhteensä	91 000 €	58 000 €

Avustukset maksetaan toteutuneiden hyväksyttävien kustannusten perusteella, kuitenkin enintään myönnettyyn avustusmäärään saakka.

Perustelut:

Avustusten kohdentamisessa on huomioitu ensisijaisesti uskonnonopetuksen oppituntikulut kirkollishallituksen aikaisemman linjauksen mukaisesti. Matkakuluja ei hyväksytä täysimääräisesti avustuksen perusteeksi. Samalla on huomioitu, että erityisesti maantieteellisesti laajoilla alueilla opettajien matkakulut muodostavat merkittävän osan uskonnonopetuksen järjestämisen kustannuksista.

Seurakuntien olosuhteet ja kustannusrakenteet poikkeavat merkittävästi toisistaan. Pitkien etäisyyksien alueilla opetuksen järjestäminen edellyttää opettajien liikkumista useiden koulujen ja kuntien välillä. Matkakulujen osittainen huomioiminen avustuksessa tukee siten ortodoksisen uskonnon lähiopetuksen alueellista yhdenvertaisuutta.

Pohjois-Suomen seurakunnan hakemuksessa oppituntikuluiksi ilmoitetaan 13 456 euroa ja matkakuluiksi 6 977 euroa. Uskonnonopetuksen kokonaiskulut ovat siten 20 433 euroa, ja ne muodostavat hakemuksen mukaan 1,34 prosenttia seurakunnan kokonaiskuluista. Hakemuksen perusteella Pohjois-Suomeen esitetään 14 000 euron avustusta.

Jyväskylän, Kuopion ja Saimaan seurakunnissa matkakulujen merkitys on huomattava. Turun seurakunnassa puolestaan oppituntikulujen osuus kokonaiskustannuksista on selvästi matkakuluja suurempi. Joensuun hakemuksessa oppituntikuluja ei ole koska kunnat maksavat opetuksen, mutta ilmoitetut 8 281,09 euron kustannukset muodostuvat matkakuluista.

Myönnettävien avustusten yhteismäärä on käytettävissä olevan 58 000 euron määrärahan mukainen. Avustusten kohdentamisessa on pyritty turvaamaan ortodoksisen uskonnon lähiopetuksen jatkuvuus sekä huomioimaan seurakuntien erilaiset maantieteelliset olosuhteet ja uskonnonopetuksesta aiheutuva taloudellinen rasitus.

Päätös:

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 141

Kirkolliskokousaloite toimenpideohjelman laatimisesta kirkon jäsenten sitouttamisen edistämiseksi sekä uskonnollisten identiteettien polarisoitumisen ja suvaitsemattomuuden torjumiseksi

Taustaa:

Kirkolliskokoukselle on tehty aloite, jossa esitetään toimenpideohjelman laatimista kirkon jäsenten sitouttamiseksi osaksi suomalaista ortodoksista perinnettä sekä uskonnollisten identiteettien polarisoitumisen ja suvaitsemattomuuden torjumiseksi.

Aloitteen taustalla on huoli kirkossa esiintyvistä vastakkainasetteluista, suvaitsemattomuudesta ja poissulkevista asenteista. Aloitteessa viitataan Aamun Koitossa keväällä 2026 käytyyn keskusteluun nuorten aikuisten ja erityisesti nuorten miesten kiinnostuksesta ortodoksisuuteen sekä tähän liitetyistä konservatiivisuutta, sukupuolten asemaa ja seurakunnallisia vastuutehtäviä koskevista kokemuksista ja näkemyksistä.

Aloitteessa korostetaan kirkon jäsenten kokemusten kuulemista sekä yhdenvertaisuuden ja avoimuuden merkitystä kirkon yhteisöllisyydelle ja elinvoimalle. Aloitteessa tuodaan esille, että kirkon tulee suunnitelmallisesti huolehtia siitä, ettei kenenkään oikeuksia tai kokemuksia sivuuteta tai väheksytä. **Liite 141 a.**

Aloitteesta on pyydetty piispainkokouksen lausunto. Piispainkokous pitää tärkeänä aloitteen tavoitetta vahvistaa kirkon jäsenten yhteyttä ja ehkäistä suvaitsemattomuutta. Piispainkokous tunnistaa vastakkainasettelujen ja poissulkevien asenteiden esiintymisen myös kirkon piirissä, mutta toteaa, ettei niiden voida katsoa kuvaavan koko kirkkoa tai kaikkia jonkin jäsenryhmän edustajia. Piispainkokous kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että ilmiön laajuudesta ei ole käytettävissä sellaista tietoa, jonka perusteella voitaisiin tehdä yleistäviä johtopäätöksiä. **Liite 141 b.**

Esitys:

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että aloite hylätään.

Perustelut:

Piispainkokous ei pidä aloitteessa tarkoitetun erillisen toimenpideohjelman laatimista tarkoituksenmukaisena. Paikallisten tilanteiden erilaisuus ja ilmiön laajuutta koskevan tiedon puutteellisuus vaikeuttaisivat ohjelman rajaamista ja yhdenmukaista toteuttamista. Lisäksi tulee välttää sitä, että jokin kirkon jäsenryhmä nostetaan erityisen epäilyn tai korjaavien toimenpiteiden kohteeksi.

Kirkkoa lähestyvä henkilö tulee kohdata yksilönä eikä ikänsä, sukupuolensa tai oletetun aatteellisen viiteryhmänsä edustajana. Kirkon yhteyteen kasvamisen lähtökohtana tulee olla sitoutuminen kirkon uskoon ja elämään. Ihmisiin kohdistuva vihamielisyys,

ihmisarvon vähättely ja ulossulkeminen ovat ristiriidassa kristillisen lähimmäisenrakkauden kanssa.

Aloitteessa esitettyjä tavoitteita on tarkoituksenmukaisempaa edistää osana kirkon jatkuvaa opetus- ja paimennustyötä. Keskeisiä keinoja ovat katekumeeniopetuksen, henkilökohtaisen hengellisen ohjauksen ja seurakuntayhteyden vahvistaminen sekä havaittuun epäasialliseen kohteluun puuttuminen.

Piispan tehtävänä on yhdessä papiston kanssa vahvistaa kirkon ykseyttä ja huolehtia sekä uusien että jo kirkkoon kuuluvien jäsenten osallisuudesta. Epäasiallista kohtelua koskevat tilanteet tulee selvittää asianosaisten kokemuksia kuullen ja puuttuminen kohdistaa konkreettisiin tekoihin ja asenteisiin, ei ihmisten luokitteluun heidän taustansa perusteella.

Päätös:

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 142

Kirkolliskokousaloite naisten roolista liturgisissa avustavissa tehtävissä sekä opetuspuheiden pitämisestä

Taustaa:

Kirkolliskokoukselle on tehty aloite liturgisten avustavien tehtävien sallimisesta myös naisille sekä teologisen koulutuksen saaneiden naisten oikeudesta pitää opetuspuheita kirkollisissa yhteyksissä. Aloitteessa viitataan vuoden 2024 kirkolliskokouksen hyväksymän aloitteen perusteella laadittuun selvitykseen naisten kirkollisesta asemasta sekä siinä esille tuotuihin havaintoihin seurakuntien käytännöistä.

Aloitteen mukaan naiset toimivat seurakunnissa jo nykyisin erilaisissa jumalanpalvelusten avustavissa tehtävissä. Tällaisina tehtävinä aloitteessa mainitaan muun muassa saatoissa avustaminen, ristisaatoissa lyhdyn, kirkkolippujen ja ikonien kantaminen sekä ehtoollisen jakamiseen liittyvät avustavat tehtävät. Aloitteessa katsotaan, että avustavien tehtävien käytäntöjä tulisi selkeyttää.

Aloitteessa kiinnitetään lisäksi huomiota teologisen korkeakoulutuksen saaneiden naisten asemaan. Naiset toimivat seurakunnissa jo nykyisin erilaisissa teologisen opetuksen tehtävissä muun muassa katekumeeniopetuksessa, kuorojen, lasten ja nuorten toiminnassa sekä muissa seurakunnallisissa yhteyksissä.

Aloitteessa esitetään, että kirkolliskokous velvoittaisi kirkollishallituksen nimeämään työryhmän, jonka tehtävänä olisi laatia piispainkokoukselle raportti naisten aseman selkiyttämistä kirkollisissa avustavissa tehtävissä sekä oikeudesta pitää opetuspuheita kirkollisissa yhteyksissä. Raportin johtopäätösten ja toimenpide-ehdotusten tulisi aloitteen mukaan perustua teologisen tiedon lisäksi tieteelliseen tietoon sukupuolen merkityksestä sekä yleiseen yhdenvertaisuusperiaatteeseen. **Liite 142 a.**

Aloitteesta on pyydetty piispainkokouksen lausunto. Piispainkokous toteaa, että naisten roolia kirkossa on käsitelty erilaisissa seminaareissa, artikkeleissa, selvityksissä ja raporteissa vuosikymmenten aikana. Piispainkokous tunnistaa myös tarpeen käydä haastavista kysymyksistä rakentavaa keskustelua kirkossa. **Liite 142 b.**

Esitys:

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että aloite hylätään.

Perustelut:

Piispainkokous ei pidä tarkoituksenmukaisena maallikkojen, naisten tai miesten, liturgisten avustavien tehtävien nykyistä tarkempaa määrittelyä. Aloitteessa esille tuodut avustavat tehtävät toteutuvat jo nykyisessä käytännössä, ja papit voivat pyytää ketä tahansa jumalanpalvelusten avustaviin tehtäviin. Näin ollen erillistä työryhmätyöskentelyä näiden tehtävien määrittämiseksi ei ole tarpeen käynnistää.

Opetuspuheiden osalta piispainkokous toteaa, että opetuspuheen pitäminen liturgiassa kuuluu lähtökohtaisesti papin tehtäviin. Samalla kirkon liturgisissa käytännöissä on otettava huomioon yhteys laajempaan ortodoksiseen perinteeseen ja kirkon ykseys.

Teologisen koulutuksen saaneiden naisten osaamista hyödynnetään jo nykyisin laajasti seurakuntien opetuksessa ja muussa toiminnassa. Piispainkokous korostaa suomalaisen ortodoksisen teologisen koulutuksen korkeaa tasoa ja sen merkitystä laadukkaana katekumeeniopetuksen toteuttamisessa. Piispainkokous toteaa lisäksi, että naisille voidaan etsiä uusia ei-liturgisia tehtäviä, joissa heidän koulutustaan ja osaamistaan voidaan hyödyntää.

Piispainkokous pitää aloitteessa esille nostettua huolta kirkollisen keskustelukulttuurin kärjistymisestä aiheellisena. Haastavista kysymyksistä tulee voida keskustella kirkossa rakentavasti ilman vastakkainasettelua. Kirkon strategian mukaisesti kirkossa tulee edistää rauhaa ja sovintoa sekä vahvistaa yhteisön yhtenäisyyttä ja monimuotoisuutta.

Päätös:

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 143

Kirkolliskokousaloite yhteisen ”Liturgia”-seminaarin järjestämisestä sekä uuden liturgisen käsikirjan laatimisesta

Taustaa:

Kirkolliskokoukselle on tehty aloite Suomen ortodoksisen kirkon yhteisen ”Liturgia”-seminaarin järjestämisestä sekä seminaarin pohjalta laadittavasta uudesta liturgisesta käsikirjasta ohjeineen. Aloitteessa esitetään, että seminaari järjestettäisiin vuonna 2028 kirkon papistolle ja kanttoreille yhteistyössä piispainkokouksen, Ortodoksisen pappisliiton, Ortodoksisten kanttorien liiton, Ortodoksisen seminaarin sekä Itä-Suomen yliopiston kanssa.

Aloitteessa esitetään lisäksi, että alkuvuodesta 2027 asetettaisiin kaksi työryhmää, joista toinen vastaisi seminaarin suunnittelusta ja toinen uuden liturgisen käsikirjan laatimisesta. Aloitteessa tuodaan tässä yhteydessä esille jo toiminnassa olevat piispainkokouksen alainen liturginen toimikunta sekä kirkollishallituksen alainen euhologion-työryhmä.

Aloitteen perustelujen mukaan uuden liturgiakäsikirjan tarve on tunnistettu jo vuoden 2023 kirkolliskokouksessa. Aloitteentekijät katsovat, ettei uuden käsikirjan laatiminen ja painaminen yksinään riitä, vaan liturgisten käytäntöjen yhtenäistämisen tulisi perustua yhteiseen prosessiin, jossa papistoa ja kanttoreita kuullaan ja jossa heillä on mahdollisuus osallistua yhteisten käytäntöjen muodostamiseen. Aloitteessa korostetaan myös historiallisten, teologisten ja akateemisten näkökulmien huomioon ottamista sekä riittävän keskustelun mahdollistamista. **Liite 143 a.**

Aloitteesta on pyydetty piispainkokouksen lausunto. Piispainkokous pitää uuden liturgiakäsikirjan teemoista järjestettävää seminaaria sinänsä hyvänä ajatuksena, mutta katsoo, ettei seminaarin toteuttaminen aloitteessa esitetyssä aikataulussa ole oikea-aikaista. Piispainkokouksen lausunnon mukaan seminaari olisi tarkoituksenmukaista järjestää vasta sen jälkeen, kun ennenpyhitettyjen lahjain liturgiaa on koetoimitettu ja Euhologion-käsikirjaan on toimitettu keskeiset mysteerioiden kaavat, joita on myös koetoimitettu seurakunnissa ja joista on saatu lausunnot. **Liite 143 b.**

Esitys:

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että aloite Suomen ortodoksisen kirkon yhteisen ”Liturgia”-seminaarin järjestämisestä sekä seminaarin pohjalta uuden liturgisen käsikirjan laatimisesta hylätään.

Perustelut:

Liturgisen käsikirjan valmistelu liittyy parhaillaan käynnissä olevaan liturgiseen valmistelutyöhön. Piispainkokouksen lausunnon perusteella ennenpyhitettyjen lahjain

liturgiaa tulee koetoimittaa, ja Euhologion-käsikirjaan tulee toimittaa keskeiset mysteerioiden kaavat, jotka myös koetoimitetaan seurakunnissa ja joista hankitaan myös lausunnot.

Seminaarin järjestäminen ennen tämän valmistelutyön valmistumista voisi johtaa tilanteeseen, jossa papisto ja kanttorit käsittelisivät vielä keskeneräisiä liturgisia aineistoja ja käytäntöjä ilman, että niiden koetoimittamisesta ja seurakunnissa saaduista kokemuksista olisi käytettävissä riittävää aineistoa. Seminaarin tarkoituksenmukaisuutta ja mahdollista ajankohta voidaan arvioida paremmin siinä vaiheessa, kun nykyinen valmistelu on edennyt piispainkokouksen lausunnossa kuvattuun vaiheeseen.

Myöskään uuden liturgisen käsikirjan laatimisesta vastaavan erillisen työryhmän asettamista alkuvuodesta 2027 ei ole tässä vaiheessa tarkoituksenmukaista tehdä. Aloitteessakin todetaan, että kirkossa toimivat jo piispainkokouksen alainen liturginen toimikunta ja kirkollishallituksen alainen euhologion-työryhmä.

Päätös:

Talouspäällikön esittely

§ 144

Skiitta osakeyhtiön talousarvio vuodelle 2027 ja suunnitelmavuosille 2028–2029

Skiitta Oy:n talousarvio vuodelle 2027 on ylijäämäinen 15 700 euroa. Vuokratulojen arvioidaan olevan yhteensä noin 67 000 euroa. Suurin kuluerä on vastikkeet, joiden arvioidaan olevan noin 24 000 euroa vuonna 2027. Suomen ortodoksisen kirkon myöntämästä lainasta ei peritä korkoa kirkollishallituksen päätöksen mukaisesti (KH 13.10.2021).

Esitys:

Kirkollishallitus hyväksyy **liitteen 144, EI JULKINEN** mukaisen talousarvion ja lähettää sen kirkolliskokoukselle tiedoksi.

Perustelut:

Skiitta osakeyhtiön omistaa Suomen ortodoksinen kirkko. Yhtiön päätösvaltaa käyttää kirkollishallitus.

Päätös:

Talouspäällikön esittely

§ 145

Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2027 talousarvio ja taloussuunnitelma

Talousarvioesitys on laadittu olemassa olevien tietojen ja päätösten perusteella. Suomen ortodoksisen kirkon tulojen arvioidaan olevan vuonna 2027 yhteensä 7 689 000 euroa.

	TA 2027	TA 2026	2025
Keskusrahastomaksut	3 440 000	3 415 000	3 357 290
Tuet ja avustukset	15 000	213 350	36 460
Valtionapu	2 201 000	2 192 000	2 382 000
eläkemaksut	1 182 000	1 178 000	1 162 888
muut toiminnantuotot	556 000	488 500	559 342
sijoitustoiminnan tuotot	295 000	294 700	283 037
	7 689 000	7 781 550	7 781 017

Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2027 kulujen arvioidaan olevan yhteensä 7 663 000 euroa. Tilikauden tuloksen arvioidaan olevan 26 000 euroa ylijäämäinen.

	TA 2027	TA 2026	2025
henkilöstökulut	2 459 900	2 402 075	2 436 170
annetut avustukset	1 591 000	1 621 000	1 569 629
palvelujen ostot	1 454 700	1 531 375	1 295 121
eläkkeet	1 182 000	1 178 000	1 162 888
ostot	417 400	412 100	362 875
poistot	293 000	280 500	335 893
Vuokrat	108 500	115 000	143 004
sijoitustoiminnan menot	132 000	144 000	119 005
muut toiminnan kulut	14 500	11 500	40 601
rahastojen lisäys	10 000	10 000	6 798
	7 663 000	7 705 550	7 471 983

Esitys:

Kirkollishallitus päättää lähettää kirkolliskokoukselle Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2027 talousarvion ja taloussuunnitelmat. **Liitteet 145 a ja 145 b. OSITTAIN SALPID.**
Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 24 § 1 mom. alakohta 23.

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että talousarvion sitovuustaso on taloussäännön mukaisesti kustannuspaikka. Kustannuspaikkavastaavalla on harkintavalta enintään 10 prosentin suuruisiin perusteltuihin poikkeamiin ja kirkollishallituksella on kustannuspaikkakohtainen harkintavalta enintään 20 prosentin suuruisiin perusteltuihin poikkeamiin.

Päätös:

Talouspäällikön esittely**§ 146****Suomen ortodoksisen kirkon tilikauden ylijäämän jakaminen toiminta-avustuksina seurakunnille**

Kirkolliskokous päätti talousarvion käsittelyn yhteydessä vuonna 2025, että mikäli talousarviovuosien 2027–2028 arvioitu ylijäämä ylittää 100 000 euroa selvitetään mahdollisuutta palauttaa ylimenevä osa takaisin seurakunnille strategian päälinjausten toteuttamiseksi. Kirkollishallitus laatii periaatteet, joilla palautus lasketaan.

Esitys:

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että mikäli kirkon tilikauden tulos osoittaa yli 100 000 euron ylijäämää, voidaan ylijäämästä jakaa seurakunnille toiminta-avustuksia. Jaettavan määrän laskennassa otetaan huomioon kirkon eri tulolähteiden suhteelliset osuudet tilikauden tuotoista. Toiminta-avustuksina voidaan jakaa se osa 100 000 euroa ylittävästä tilikauden ylijäämästä, joka laskennallisesti koostuu seurakunnilta perityistä keskusrahastomaksuista.

Toiminta-avustukset jaetaan seurakuntien kesken, niiden maksamien keskusrahastomaksujen suhteessa.

Perustelut:

Menettelyllä palautetaan osa kirkon toiminnasta syntyneestä ylijäämästä seurakuntien toimintaan, huomioiden seurakuntien osallistuminen kirkon yhteisen toiminnan rahoittamiseen.

100 000 euron tulosraja varmistaa, että avustuksia jaetaan silloin, kun kirkon taloudellinen tulos on selvästi ylijäämäinen. Samalla turvataan kirkon oma taloudellinen asema ja riittävä maksuvalmius.

Toiminta-avustuksilla voidaan tukea seurakuntien edellytyksiä toteuttaa perustehtävänsä ja turvata seurakuntien toimintaedellytyksiä. Malli on tasapuolinen, koska avustusten määräytymisperuste on sidottu seurakuntien keskusrahastomaksujen suhteeseen.

Päätös:

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 147

Kirkolliskokouksen toimihenkilöiden valitseminen sekä menojen kattaminen ja palkkioista päättäminen

Esitys:

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että kirkolliskokouksen puheenjohtajana toimii arkkipiispa Elia, 1. varapuheenjohtajana metropoliitta Arseni, 2. varapuheenjohtajana Oulun metropoliitan tehtävien hoitaja piispa Sergei, sekä 3. varapuheenjohtajana on pappisjäsen ja 4. varapuheenjohtajana on maallikkojäsen.

Lisäksi esitetään, että kirkolliskokouksen lakimiehenä toimii Jouni Heino ja sihteerinä hallintosihteeri Annaleea Kemppainen.

Edelleen kirkollishallitus esittää, että mahdollisten tervehdysten lähettämisestä ja muista käytännön järjestelyistä huolehtii sihteeristö puheenjohtajiston johdolla.

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että kirkolliskokouksen menot katetaan keskusrahaston varoista ja että edustajille, sihteereille ja avustajille suoritetaan palkkiot ja korvaukset seuraavasti:

1. Matkakorvaukset ja päivärahat toimihenkilöille maksetaan kirkon työehtosopimuksen mukaan.
2. Toimihenkilöiden osalta mahdollinen ylityö pidetään vapaana.
3. Edustajien ja avustajien majoitus sekä matkakorvaukset kokouspäivinä maksetaan suoraan kirkon varoista. Palkkioina suoritetaan kokouspäiviltä puhemiehistölle 60 euroa ja muille kokousedustajille 50 euroa. Palkkion lisäksi kokousedustajille korvataan kokouksesta aiheutuneet todelliset ansionmenetykset. Edustajat vastaavat mahdollisista puhelinkuluistaan itse.
4. Valiokuntien puheenjohtajille maksetaan palkkiona 60 euroa kokouspäivältä.
5. Valiokuntasihteereille maksetaan palkkiona 100 euroa kokouspäivältä.
6. Edustajille ei makseta kokouspäiviltä erillistä päivärahaa.
7. Edustajien tulee hakea korvauksia kahden kuukauden kuluessa kirkolliskokouksen päättymisestä.

Päätös:

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 148

Vuoden 2026 kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen

Kokouksen järjestäytyminen

1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön toteaminen sekä varapuheenjohtajien valitseminen, kirkolliskokouksen ääntenlaskijoiden valinta
2. Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen ja asioiden käsittely valiokunnissa
3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen, päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista

Kirkollishallituksen esitykset

4. Hiippakuntarakenteiden muutostarpeiden selvitys
5. Oulun metropoliitan vaalin järjestäminen
6. Suomen ortodoksisen kirkon tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2025, vastuuvapaudesta päättäminen
7. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2027 talousarvio ja taloussuunnitelma
8. Palvelukeskuksen ulkoinen arviointi
9. Suomen ortodoksisen kirkon tilikauden ylijäämän jakaminen toiminta-avustuksina seurakunnille
10. Kirkolliskokousaloite muuttuvasta peruskoulun uskonnonopetuksesta
11. Kirkolliskokousaloite kokousasiakirjojen julkaisukäytännöistä
12. Kirkolliskokousaloite kirkon digitaalisen nuorisotyön kehittämisestä ja nuorisopapin palkkaamisesta
13. Kirkolliskokousaloite toimenpideohjelman laatimisesta kirkon jäsenten sitouttamisen edistämiseksi sekä uskonnollisten identiteettien polarisoitumisen ja suvaitsemattomuuden torjumiseksi
14. Kirkolliskokousaloite ortodoksisen seminaarin nykytoiminnan kokonaisvaikuttavuuden arvioinnista ja kehittämistarpeiden selvittämisestä
15. Kirkolliskokousaloite keskusrahastomaksun pienentämisestä sekä keskitetystä taloushallinnosta luopumisesta
16. Kirkolliskokousaloite diakoniakoordinaattorin toimen perustamisesta Filantropia ry:n yhteyteen
17. Kirkolliskokousaloite vuosittaisen määrärahan varaamisesta Ortodoksiselle kamarikuorolle ja Krysostomos-kuorolle
18. Kirkolliskokousaloite suomalaisen ortodoksisen kirkon aineettoman kulttuuriperinnön tallentamisesta dokumenttielokuvan kautta
19. Kirkolliskokousaloite työryhmän tai selvityshenkilön asettamisesta selvittämään piispojen asemaa suhteessa Suomen valtion lainsäädäntöön
20. Kirkolliskokousaloite naisten roolista liturgisissa avustavissa tehtävissä sekä opetuspuheiden pitämisestä
21. Kirkolliskokousaloite yhteisen ”Liturgia”-seminaarin järjestämisestä sekä uuden liturgisen käsikirjan laatimisesta

22. Kirkkojärjestyksen 110 § muutos

Tiedoksi merkittävät asiat

23. Vuoden 2025 kirkolliskokouksen päätösten seuranta ja jatkotoimet
24. Keskusrahaston ja seurakuntien yhteiset tulos- ja taselaskelmat sekä Valamon luostarin ja Lintulan luostarin tilinpäätökset vuodelta 2025
25. Yhdistelmälaskelma, joka käsittää kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen, Skiitta Oy:n tilinpäätöksen sekä Konevitsan ja Petsamon luostarien tilinpäätökset vuodelta 2025
26. Skiitta osakeyhtiön talousarvio vuodelle 2027 ja suunnitelmavuodet 2028–2029
27. Palvelualueiden toimintakertomukset vuodelta 2025
28. Hiippakuntien toimintakertomukset vuodelta 2025
29. Raportti syrjäseuduilla työskentelevien pappien ja kanttoreiden työn rahoituksesta
30. Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelman painopiste ja vuosisuunnitelma vuodelle 2027
31. Moniammatillisen kulttuuriperintötyöryhmän väliraportti
32. Monikulttuurisen työn kehittämisen työryhmän väliraportti
33. Euhologionin uudistetun laitoksen laatimisen työryhmän väliraportti
34. Turvallisemman tilan periaatteita valmistelleen työryhmän raportti ja jatkotoimenpiteet
35. Diakoniatyöryhmän raportti
36. Kirkolliskokouksen jäsenten sidonnaisuusilmoituskäytäntö
37. Kirkollishallituksen laatima ohje kirkon, luostareiden, seurakuntien ja kirkollisten järjestöjen työntekijöiden palvelulahjoista
38. Filantropia ry Yhdessä kirkossa -hankkeen raportti

Kirkollishallitus esittää, että asiat käsitellään valiokunnissa seuraavasti:

Hallintovaliokunta, asiat: 8,11,14

Lakivaliokunta, asiat: 4,5,19,22

Sivistysvaliokunta, asiat: 10,12,13,16,18,20,21

Talousvaliokunta, asiat: 6,7,9,15,17

Päätös:

Tiedoksi

§ 149

a) Raportti syrjäseuduilla työskentelevien pappien ja kanttoreiden työn rahoituksesta.

Liite 149 a.

b) Filantropia ry Yhdessä kirkossa -hankkeen raportti ajalta 10.10.2025-1.10.2026.

Liitteet 149 b-e.

c) Vuoden 2025 kirkolliskokouksen päätösten seuranta ja jatkotoimet.

Liitteet 149 f-g.

Esitys:

Merkitään tiedoksi.

Päätös:

Muut asiat

§ 150

Seuraavan kokouksen ajankohta

§ 151

Seuraava kirkollishallituksen istunto on 26.11.2026 Valamon luostarissa.

Kokouksen päättäminen

§ 152
